

قسه کردن و خستنه روی کتیبیک بو ئاشناجون به بر گه و بنه ماکانی پۆستمۆدیرنیزم

ئاماده کردنی: حه مه کاکه رهش

برگه و بنه ماکانی پۆستمۆدیرنیزم

ئه و ناو نیشانه ی سه ره وه ناوی کتیبیکه له نوسینی نوسه ری فارس. عه لی ئه سغه ر قه ره باغی و وه رگێرانی بۆ کوردی له لایه ن وه رگێر عه لی ئازه رنیا وه ئه نجام درا وه ئه م کتیبه به ئاگاداری به وه قسه له سه ر مۆدیرنیته و پۆستمۆدیرنیزم ده کاو هه ولێکی چرو هه ستیاره بۆ په نجه خستنه سه ر برگه و بنه ماکانی پۆستمۆدیرنیزم له سه ره تا دا ئاماره به وه ده کات پۆستمۆدیرنیزم ئه و دیارده هه مه گیره یه، که تا رمایه که ی با لی به سه ر جیهانی ئه مپۆدا کیشا وه وه ک ده سه واژه یه ک بۆ وه سفکردنی گۆرانه به ربلا وه کانی چه ند ده یه ی کۆتایی سه ده ی بیسته م با سی لیه ده کریت. و یرای ئه وه ی که تا ئیستاش پیناسه یه کی دیاری کرا وه سه باره ت به م دیارده یه نه درا وه به ده سه ته وه به لام پۆستمۆدیرنیزم بوو له گه ل ئه وه ی له ما وه یه کی کورتدا چه ن دین جار رو خساری خۆی گۆرپو ته نانه ت له سه ره مه رگیش نزیك بۆ وه . که چی به رده وام دریزه ی به گه شه کردنی خۆیدا هه ندئ له فه یله سو فانی پۆستمۆدیرنیزم، بۆ نمونه فردریک جیمسۆن و ژان بو دریار، قۆناعی پۆستمۆدیرنیزم وه ک حاله تی) پچرانی ده رونی نویی زه مه ن و فه زا) پیناسه ده که ن.

گریک ئۆئینزو کانتفرامپتون به روداویکی ده زانن که ریکه و راست له گه ل رمانی حه ماسه ت و بالاده ستی مۆدیرنیزمدا پویدا. رۆزالیند کراوس و داگلس گریمپ، ئیدوارد سه عیدو گریگۆری ئالمیر، به چاوی . چه مکی بان ره خنه یی و) سیاسه تی لیکدانه وه وشیکردنه وه ی ئه مپۆسه ییری ده که ن. ئه م کتیبه یی وایه مه به ست له هینانه وه ی ئه م نمونه ئه وه یه که له لایه ک ئاماره به وه بکه ین که پۆستمۆدیرنیزم ناچیته قالی هیچ پیناسه یه که وه و له لایه کی تریشه وه په نجه بخه ینه سه ر ماهیه تی ئه م دیارده یه که به رده وام له گۆراندایه هه رچه نده ناوی کتیبه که بۆخۆی هه ولێکه بۆ ئه گه ری پیناسه کردنی پۆستمۆدیرنیزم ئه مخالانه ی خواره وه ئه وه وه لیه که برگه و بنه ماکانی پۆستمۆدیرنیزم ده ستنیشان ده کات یان هه ولێکی هه ستیاره، پۆستمۆدیرنیزم، هه روه ک له نا وه که یه وه دیاره ((پۆستمۆدیرنیته یه واته ئیدعیای . به جیه هیشتنی مۆدیرنیته یه که ده کات که بازیدا وه به سه رکۆندا. که وا بوو برگه ی یه که می پۆستمۆدیرنیزم. ئه وه یه که ئه وشته ی له مۆدیرنیته دا جیی متمانه بووه، له سه رده می پۆستمۆدیرندا سواو بئیمتانه یه .

یه کیک له برگه کانی پۆستمۆدیرنیزم نکۆلیکردنه له حه قیقه ت وه مووشتیکیدا به نسبی ده زانیت . ئه وه ی لیره دا جیی پرسیاره ئه وه یه که ئه گه ر عه قل و حه قیقه ت له ئارادا نه بیئت زانست چ مانایه کی ده بیئت. به م پیه پۆستمۆدیرنیزم به چاوی گومانیک یه کسانه وه له سه رجه م زانست و سه رچا وه کانی ده روانیت، برگه ی دووه می پۆستمۆدیرنیزم نکۆلیکردنه له راستی. باس له وه ده کات که هیچ راستیه کی یه کجاره کی بونی نیه و، مرۆف له ودیوی شته کانه وه هه مان شت ده بینیئت که ده یه وئ بیبینیئت، ئه مه ش گریدرا وه به بارو دۆخی کات و شوین و به وه ش تا چ راده یه ک و رپه گی بیینی چ شتیك به مرۆف درا وه چه مکی کلتوری میژووی له سه ر چ شتیك چه قیبه ستبیئت.

برگه‌ی سبیه‌می پۆستمۆدیرنیزم به‌نده‌به‌وه‌ی که‌مروّف له‌بری راستی له‌گه‌ل (چۆنبه‌کسازی. دا رۆبه‌رپووت‌ه‌وه. پۆستمۆدیرنیزم ته‌واوی جیهان وه‌ک گه‌مه‌یه‌کی فیدیۆیی ده‌بینیت که تیا‌یدا‌هه‌موو مروّفیک، به‌کیکه له‌فیگه‌ره‌کانی ئەم گه‌مه‌یه.

برگه‌ی چواره‌می پۆستمۆدیرنیزم به‌نده له‌سه‌ر بئ مانایی. له‌جیهانیکی به‌تال له‌عه‌قل و‌حه‌قیقه‌ت‌واته له‌وشوین‌دا که‌هیچ زانست و مه‌عریفه‌یه‌ک جیی متمانه‌و پشت پئی به‌ستن نیه‌وتیا‌یدا‌هیچ راستیه‌ک بوونی نیه‌و به‌ته‌نها زمان هه‌ودایه‌کی باریکی په‌یوه‌ندیه له‌گه‌ل بووندا، ئەوا زۆر ئاسایی ده‌بیت ئەگه‌ر ماناش بئ مانابیت.

گومان ئەندیشی برگه‌ی پینجه‌می پۆستمۆدیرنیزمه‌و ئاشکرایه که‌تیا‌یدا هیچ تیورو بیرکردنه‌وه‌یه‌کی ره‌هاو هیچ ئەزمونی‌ک به‌هاو متمانه‌ی نابیت. ده‌بئ له‌هه‌مووشتی‌ک به‌گومان بین و نابئ به‌ته‌واوی برۆمان به‌هیچ شتی‌ک هه‌بیت و‌پرای ئەم پینج برگه‌یه‌، برگه‌یه‌کی تریش هه‌یه‌که‌ماهییه‌تیکی ئیجابی تری هه‌یه‌و به‌مه به‌ستی پیناسه‌کردنی یه‌کیک له‌تایبه‌تمه‌ندیه‌کانی پۆستمۆدیرنیزم سودی لی و‌رده‌گیردیت. پۆستمۆدیرنیزم چاوی برپوه‌ته فره‌ جووری وه‌مه‌چه‌شنه‌یی. جه‌خت له‌سه‌ر فره‌لایه‌نه‌یی کلتور، نه‌ته‌وه، ره‌گه‌ز هه‌قیقه‌ت و ته‌نانه‌ت عه‌قلیش ده‌کاته‌وه‌و رای وایه که‌نابئ هیچ کام له‌مانه به‌زیاتر له‌وانی دی بزاندريت و ده‌بئ هه‌موویان به‌شیوه‌یه‌کی یه‌کسان لیک‌کری‌نه‌وه.

به‌پیی ئەم تایبه‌تمه‌ندیانه‌وه به‌گویره‌ی ئەو برگانه‌ی که‌باسمان کرد، پۆستمۆدیرنیزم ئیدیعای ئەوه ده‌کات که‌مژده‌به‌خشی ده‌ستپیکردنی چه‌رخیکی نوئ یه له‌سه‌ر گوئی زه‌ویدا‌چه‌رخیک که‌ چاخی مۆدیرن پيشک‌ه‌و توتر ده‌بیت و کلاورۆژنه‌کانی جیهانیکی تر به‌پروی مروّفی ئەم‌رۆدا ده‌کاته‌وه.

له‌سه‌ده‌ی شازده‌هه‌م به‌دواوه وشه‌ی مۆدیرن بۆ جیا‌کردنه‌وه‌ی سه‌رده‌مه میژوییه‌کان سودی لێوه‌گیراوه تا‌کو جیا‌وازیه‌کانی نیوان هاوچه‌رخ و کۆن دیار بیکريت. ئەندیشه‌ی مۆدیرن به‌رده‌وام پشتی به‌چه‌مکه شیکاری و به‌لگه‌بییه‌کان به‌ستوه‌و دژایه‌تی له‌گه‌ل جادوگه‌ری و خورافه‌و گومانه‌ بئ بنه‌ماکاندا کردوه‌و مۆدیرنیه‌ی سه‌ره‌تایی که‌ بریتیه‌ی له‌ چه‌رخ‌ی رینسانس تا‌کو‌تایی شو‌رشی پيشه‌سازی.

مۆدیرنیه‌ی دوا‌ی شو‌رشی پيسه‌سازی، که‌مروّفی به‌ره‌و ((سیسته‌می دووه‌م)) (و سه‌رده‌می شو‌رشی پيشه‌سازی په‌لکیش کردو له‌سه‌ره‌تای سه‌ده‌ی بیسته‌مدا گه‌یشته‌لوتکه مۆدیرنیزم بریتیه له‌گۆران و، به‌گشتی تیکرای سومبوله‌کانی شارستانی‌ه‌تی خۆرئاوا ده‌گریته‌وه مۆدیرنیزم. له‌سه‌ره‌تادا به‌مه‌به‌ستی دژایه‌تیکردن له‌گه‌ل ریبازو سیسته‌مه کلاسیکیه‌کاندا هاته‌کایه‌وه جه‌ختی له‌سه‌ر ئەزمون و دۆزینه‌وه‌ی هه‌قیقه‌تی گه‌وه‌ری ئەوه‌دیوی رواله‌ت ده‌کرده‌وه.

ده‌توانین تایبه‌تمه‌ندیه‌ گشتیه‌کانی مۆدیرنیزم به‌ مشیوه‌یه‌ی خواره‌وه کورت بکه‌ینه‌وه، خود هوشباریی سناتیکیانه‌ و وائاشکراکردنی نه‌شازیه‌کان و خستنه‌ گومان و نه‌هیشتنی متمانه مۆدیرنیزم کۆمه‌لێک ورده بزاقیش له‌ خۆده‌گریت و هه‌ر له ئەم‌پیریشن و سومولیزمه‌وه بگره‌ تاده‌گاته‌ فویزم و سوریا‌لیزم وه‌ره‌هه‌موویان له‌قالبی مۆدیرنیزمدا جه‌خت له‌سه‌ر تیوره‌کانی خۆیان ده‌که‌نه‌وه به‌م چه‌ند دیره‌ کۆتایی به‌خستنه‌روی ئەم کتیبه‌دینین پۆستمۆدیرنیزم. نه‌شیوازو ریبازو نه‌کارامه‌یی و ته‌کنیک به‌لکو ناوی جولانه‌وه‌یه‌که له‌ کلتوری کاپیتالیستی پيسک‌ه‌و تودا ئیدیعای ئەوه‌ده‌کات که قۆناغی مۆدیرنیه‌کۆتایی هاتوه‌و ئیستا له‌ کلتوریکي هاوچه‌رخدا ده‌ژین به‌ناوی پۆستمۆدیرنیزم که‌تیا‌یدا ته‌نانه‌ت باس له‌ کۆتایی میژووشده‌کريت.

برگه‌و بنه‌ماکانی پۆستمۆدیرنیزم] کتیبیکه له‌نوسینی عه‌لی ئەسغهرقه‌ره‌باغی و وه‌رگی‌پرانی بۆ‌کوردی عه‌لی ئازهرنیا.یه